

ADVIES

CRB 2020-0020

Naar een Mercuriale 2.0

CCE
Conseil Central de l'Economie
Centrale Raad voor het Bedrijfsleven
CRB

Advies

Naar een Mercuriale 2.0

Brussel
23 december 2019

Inbehandelingneming

In reactie op de adviesvraag over de hervorming van de Prijslijst der Bouwmaterialen (Mercuriale)¹ menen de sociale partners uit de bouwsector dat een performante en hoogkwalitatieve Mercuriale onmisbaar is, zowel voor de goede werking van de sector als voor het evenwichtige karakter van de contracten tussen de opdrachtgevers (de overheid in het bijzonder) en de opdrachtnemers.

Advies

Onder performant en hoogkwalitatief verstaan de sociale partners dat er nood is aan een systeem dat op maandelijks basis correcte en verifieerbare data kan ophalen en waarmee prijsindexen kunnen worden berekend die de ontwikkeling van de kostprijs van de tegenwoordig gebruikte bouwmaterialen snel en correct weerspiegelen.

Investerings om het huidige systeem om te bouwen tot een performante en hoogkwalitatieve Mercuriale 2.0 zijn dringend nodig. Dit moet het gebruik ervan door alle betrokken partijen, te weten de materiaalproducenten en -leveranciers, de bouwbedrijven, de consumenten en last but not least de overheid, garanderen.

Een performante Mercuriale stelt aannemers in staat scherpe prijzen in te dienen (bij openbare aanbestedingen), omdat het risico van sterk stijgende kosten van materialen door de Mercuriale wordt ingedekt. De overheid kan als bouwheer dus rekenen op een scherpe prijs, die bij een daling van materialenprijzen nog voordeliger kan worden. Voor de overheid is dit zeker geen overbodige luxe om zich te kunnen houden aan de strakke Europese begrotingsregels.

Juiste contractprijzen bij infrastructuurwerken zorgen verder voor economische zekerheid en vertrouwen in de bouwsector en bij uitbreiding ook in de hele economie. Dit vertrouwen helpt investeringen te stimuleren, niet alleen in de waardeketen van de bouwsector, maar ook in de economie in haar geheel.

Vertrouwen scheppen en investeringen ondersteunen door een goed investeringsklimaat te ontwikkelen zijn een basisbevoegdheid van elke overheid die de levenskwaliteit en de welvaart van haar bevolking voor ogen heeft. De Mercuriale is één van de bouwstenen die een dergelijk vertrouwen helpen te stutten.

De hervorming van de Mercuriale tot een performant en hoogkwalitatief instrument kan op verschillende manieren tot stand worden gebracht. In theorie zien de sociale partners uit de sector hier drie mogelijke pistes.

De eerste piste bestaat erin zowel de financiering als de gegevensverzameling en de berekening van de Mercuriale volledig verder toe te vertrouwen aan overheidsdiensten. De tweede piste behelst de volledige privatisering van de werking van de Mercuriale. De derde piste gaat voor een privaat-publieke samenwerking.

¹ Brief dd. 12 oktober 2018 van vice-eersteminister Peeters

Gelet op het grote belang van een performante en hoogkwalitatieve Mercuriale, zowel voor de overheid als voor de sector en voor de gehele economie, zijn de sociale partners van mening dat het belangrijk is dat de werkzaamheden door de overheid worden gedragen. Het is de overheid die de sterkste garantie kan geven voor een objectieve verzameling en verificatie van de gegevens en voor een continue berekening van een Mercuriale en dit ook tegen de meest gunstige prijs. Voor de sociale partners uit de sector zou het dan ook logisch zijn dat de federale overheidsdienst Economie de nodige mankracht en middelen vrijmaakt of verkrijgt om deze hervorming naar een Mercuriale 2.0 uit te voeren. Zo'n performant systeem, dat wordt gedragen door de overheid, werkt in Nederland al geruime tijd tot tevredenheid van alle betrokken partijen.

Het komt de overheidsdiensten toe om in zo'n systeem hetzij de gegevens (prijsontwikkeling van de bouwmaterialen) te halen uit de beschikbare data van Statistics Belgium (zoals in Nederland op basis van gegevens van de index van de producentenprijzen), hetzij de nodige stappen te zetten om ontbrekende data op te halen bij de producenten van die materialen (b.v. in het kader van de index van de producentenprijzen) en/of bij bepaalde afnemers van deze materialen (industriëlen die deze producten aankopen om ze te integreren in hun productieproces van afgewerkte producten en/of de handelaren in bouwmaterialen die deze producten aankopen om ze daarna opnieuw te verkopen).

Uit onderzoek is gebleken dat het Nederlandse systeem werkt op basis van de index van de producentenprijzen, die een heel wat hoger detailniveau verstrekt dan die welke in België beschikbaar is².

Uiteraard is er begrip voor het feit dat de datawerving bij producenten en handelaren in bouwmaterialen niet altijd even gemakkelijk is. De sociale partners, die de bedrijfsfederaties uit de sector vertegenwoordigen, zijn bereid hun invloed aan te wenden om contacten tussen de hierboven geïdentificeerde potentiële gegevensverstrekkers en de diensten die bevoegd zijn voor de verzameling van gegevens te faciliteren. Om wettelijke redenen is datawerving vanuit de federaties niet mogelijk. Mochten bedrijfsfederaties zelf data verzamelen voor de realisatie van een officiële prijsindex, dan zou dit door de juridische autoriteiten kunnen worden geïnterpreteerd als een activiteit die erop gericht is prijsafspraken te maken.

Mocht de overheid echter beslissen dat ze de taak om een performante en hoogkwalitatieve Mercuriale op te stellen niet volledig op zich neemt, dan zullen de sociale partners of een aantal privé-actoren moeten onderzoeken in hoeverre ze hiervoor kunnen instaan (en m.a.w. een evenwichtig financieel model kunnen vinden voor de taak die de overheid niet op zich neemt). Aangezien wettelijke voorzichtigheid geboden is, zal hiervoor een orgaan met rechtspersoonlijkheid moeten worden opgericht. Dit orgaan zal voor zijn financiering een beroep moeten doen op de gebruikers (bv. via een systeem van registratie van de contracten die naar de Mercuriale-index verwijzen). Een dergelijke organisatie met een werkintensief registratie- en inningssysteem zal de overheid hoogstwaarschijnlijk meer kosten dan een volledige rechtstreekse organisatie van de Mercuriale met de steun van de betrokken federaties. De overheid zal uiteraard de registratiekosten van alle overheidsopdrachten (direct of indirect) moeten dragen.

De voorkeur van onze leden gaat dan ook uit naar een door de overheid aangestuurd en bestuurd juridisch onderbouwd systeem, met een ondersteunende rol voor de bedrijfsfederaties en een concrete adviserende rol voor de sociale partners.

² Cf. <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/83935NED/table?ts=1576335923727>

Van zodra ze het signaal van de overheid krijgen dat deze voor de verzameling van de gegevens zal zorgen, engageren de leden van de brc Bouw zich ertoe om in het kader van hun adviserende rol een up-to-date materialenlijst samen te stellen waarvan de prijsontwikkeling dient te worden opgevolgd, om aan de materialen een wegingsfactor toe te kennen voor de berekening van een of meer globale indexcijfers van de kostprijs van materialen³ en om met de hulp van de betrokken federaties hiervoor de nodige contacten te leggen.

De betrokken bedrijfsfederaties verbinden er zich uiteraard toe om dit systeem voluit te ondersteunen door de contacten tussen hun leden en de overheidsdiensten voor de regelmatige en periodieke (maandelijkse) aanlevering van de vereiste gegevens te faciliteren.

Vooraleer verdere stappen worden genomen in dit dossier vragen de sociale partners uit de sector aan de bevoegde minister en aan de regering om hun engagement t.a.v. de Mercuriale te verduidelijken⁴.

De sociale partners van de bouwsector willen onderstrepen dat de dringend noodzakelijke hervorming naar een Mercuriale 2.0 onmogelijk is zonder de opvolging van de prijsontwikkeling van de bouwmaterialen met de medewerking van de overheid (hetzij door de overheid zelf, hetzij door de onmisbare overheidsbijdrage aan een financieringsmodel van een hiervoor op te richten orgaan).

³ Volledige update van het advies met lijst uit 2007, plus wegingsfactoren

⁴ Dit engagement omvat o.a. het formuleren van een juridische basis voor de werking van de Mercuriale, de organisatie van de verzameling van de gegevens en de berekening van de in aanmerking genomen indexen.